

EESTI AJALOOMUUSEUMI MAARJAMÄE KOMPLEKSI HOONETE JA VÄLIALA IDEEVÕISTLUS

Žürii lõpp-protokoll

Toimumisaeg: 18.06.2012

Toimumiskoht: Eesti Ajaloomuuseum, Maarjamäe lossi suur saal, Pirita tee 56

Osalesid: Sirje Karis, Eesti Ajaloomuuseum, direktor (žürii esimees);
Marju Reismaa, Kultuuriministeerium, muuseuminõunik;
Inge Laurik-Teder, Eesti Ajaloomuuseum, arendusdirektor;
Endrik Mänd, Tallinna Linnavalitsus, peaarhitekt;
Jaak Huimerind, Eesti Arhitektide Liit, arhitekt;
Ivar Lubjak, Eesti Arhitektide Liit, arhitekt;
Tiit Trummal, Eesti Arhitektide Liit, arhitekt;

Eksperdid: Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit, arhitekt

Protokollis: Pille Epner, Eesti Arhitektide Liit

Eesti Ajaloomuuseumi Maarjamäe kompleksi hoonete ja väliala arhitektuursele ideevõistlusele, mille eesmärk oli parima ruumilise terviklahenduse leidmine, laekus tähtajaks (4. juuniks kell 16.00) 15 võistlustööd.

Žürii hindas töid lähtuvalt ideelisest ja vormilisest kvaliteedist ja vastavusest võistlusülesandele ning valis hindamiskriteeriumite - ideekonkursi võistlusjuhendi p. 11.2 - alusel ning konsensuslikult välja I, II ja III preemia ning kahe ostupreemia saajad. Kõigile võistlustöödele tehti ka võistlusülesandele vastavuse (Toomas Paaver) ja detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele vastavuse (Tallinna Kultuuriväärtuste Amet) ekspertiis.

Žürii pidas ideevõistluse üldist taset kõrgeks. Žürii sõnul suhtus enamik võistlustöid lugupidavalt nii ajaloolisse hoonekompleksi kui ka eripärasesse maastikku. Võistlustööde hulgas leidis mitmeid arhitektuuriliselt tugevaid ja kontseptuaalselt terviklikke ning üsna eriilmelisi lahendusi. Välialade läbitöötatuse tase oli aga väga erinev ning selles osas ootas žürii rohkem maastikuliselt mitmekesiseid ja terviklikke ideid.

Žürii selgitas anonüümselt märgusõnade kaudu välja konkursi auhindade saajad:

I preemia (9580 Eur) ideekavandile märgusõnaga VANA MEES TAHAB KOJU

II preemia (6390 Eur) ideekavandile märgusõnaga PIKSEL

III preemia (3190 Eur) ideekavandile märgusõnaga STORIA

Ostupreemia (1590 Eur) ideekavandile märgusõnaga ILUSAM KUI EILE

Ostupreemia (1590 Eur) ideekavandile märgusõnaga RIBBON II

Žürii kommentaarid premeeritud ideekavanditele:

VANA MEES TAHAB KOJU - I PREEMIA

Arhitektuurselt ja tervikkontseptsioonilt ideevõistluse tugevaim lahendus, eristuva ja samas nii ajaloolisse kui looduslikku konteksti sobiva välisilmega. Terviklik ja väljapeetult detailiseeritud arhitektuurikäsitus tabab hästi muuseumi tähendust ja selle eripära. Ülejäänud ideekavanditega võrreldes parim mahuline lahendus ja hoonete liigendatus, jäädes samas kooskõlla Tallinna

Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustega hoone mahtude osas. Tänu visuaalselt vähendatud hoonemahtudele ja tundlikule liigendusele haagib võistlustöö hästi ajaloolise hoonestusega, samas eristub sellest selgelt kaasaegse arhitektuurikeelega. Hea materjalivalik ja tasakaal sisust tuleneva suletuse ja avatuse vahel. Konkursi parim filmimuuseumi lahendus, hästi töötab süvendatud sissepääsu osa, mis loob ühtlasi pargi ühenduse klindiga, ja ülavalgusega suur fuajee. Kokkuvõttes ideekonkursi parim plaaniline, mahuline ja sisekujunduslik lahendus.

Filmimuuseumi toomine krundi kaugemasse otsa (hoidla ja filmimuuseumi asukohtade äravahetamine) on mõeldav ja muudab aktiivsemalt kasutatavaks ka pargi kaugemad osad. Põhjalik välialade lahendus, kuid loodud maastik ei moodusta uue hoonega tervikut. Eesti lauamängu mõte pargis on huvitav. Kahtlusi tekitab vaid nõukogudeaegsete skulptuuride asetamine (ideoloogiliselt) liiga keskele ja pargialale ebasobivat dominantni loovale kohale. Sikk-sakiline pandus pargist hoone sissepääsu süvendisse ei haaku hoonestuse sirgjoonelise plaanilahendusega.

Võistlingimustele ja/või muinsuskaitse eritingimustele mitte vastavad aspektid - transpordi sissepääs Pirita tee 32 krundilt, hoidla maa-alune korrus ja väravahoone toomine jääkeldrisse - on žürii hinnangul tehnilist laadi ning planeerimise ja projekteerimise käigus korrigeeritavad, säilitades pakutud tervikliku kontseptsiooni.

Žürii ettepanekud:

1. Vajadusel vahetada hoidlahoone ja filmimuuseumi hoonemahud.
2. Vältida keldrikorruseid (võimalus tõsta hoonete harja- ja räästakõrgusi lubatud max kõrguseni)
3. Võimalusel kasutada püramiidjat siseruumi ka kinosaali sisemahu (lagi või katuslagi) lahendamisel
4. Võimalusel vähendada pargiala ülegeometriseeritud teedevõrgustiku jäikust pehmema ja looduslikuma käsitluse kasuks.
5. Väravahoone ja pargi väikevormide lahendamisel tuleks kasutada samu viimistlusmaterjale (corten) nagu muuseumi-hoidla hoonetele
6. Koostöös naaberkrundi omanikuga otsida võimalust transpordipääsu rajamiseks ala linnapoolsesse külge, mis lubaks kompleksi logistikaküsimuste paremat lahendust.

PIKSEL - II PREEMIA

Lihtne ja selge arhitektuurne kvaliteet. Lineaarselt paigutatud ja ühtse mahu moodustavad filmimuuseumi ja hoidlahoone tekitavad mahuliselt rahuliku tausta visuaalselt tihedale hoone- ja pargimaastikule. Ilma räästata üleminek katuse ja seina vahel on tüüpiline, kuid ehituslikult problemaatiline kaasaegne võte. Materjalikäsitlus värviliste plaatide näol on efektne ja huvitav. Sümpaatne on, et kõrvuti asetsevad hooned on kergesti loetavad - suletud hoidlahoone vs kutsuv filmikaamerat meenutava portaaliga muuseumihoone. Samas on portaal veidi proportsioonist väljas ja muutub liiga domineerivaks. Vabaõhuekraan kahe hoone vahel on sümpaatselt lahendatud. Pääslahoone puhul tekib visuaalne konflikt ajaloolise ja uue osa vahel ning selle lahendus ei ole kuigi elegantne. Pääslahoone varikatus ei vasta ka Tallinna Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele (katusekonsool ulatub üle ajaloolise aia). Väga hea materjalivalik ei kompenseeri kesist plaanilahendust ja hoone proportsioone.

Välialad on põhjalikult lahendatud, üks väheseid töid, milles mõeldud ka viidasüsteemile. Käsitletud on ka ümbrust, Pirita teeäärset busside, autode ja jalakäijate liikumist. Välialal võiks siiski rohkem rohelist säilida - teede lahendus liiga skemaatiline ja domineeriv.

Plaanilahendus nõrgem üldkäsitlusest ja veidi ebakindel - fuajee siseruum on tuntavalt kohmakas ja liiga "umbne" jne. Aknad on tulenevalt välisvormist väga väikesed - tekib

mure, kuidas tööruumid piisavalt valgust saavad.

STORIA - III PREEMIA

Kvaliteetne ja väga korralik arhitektuurne lahendus, mõjub äratuntavalt muuseumina. Üks väheseid töid, mis vastab kõigile võistlustingimustele ning muinsuskaitse eritingimustele. Selge ja range joonega arhitektuurikeel, mis oma tagasihoidliku rehielamut meenutava välisilmega haagib pigem rahvakultuuriga tegeleva muuseumiga ja vastandub (juba ideoloogiliselt) historitsistliku mõisaarhitektuuriga veel enamgi kui modernistlik arhitektuur. Antud kontekstis puudub piisav esinduslikkus ja värskus noorele arenevale filmikunstile ja filmimuuseumile. Plaanilahendus toimib.

Üks parimaid välialade lahendusi. Sümpaatne, et maapinnale on mõeldud kolmemõõtmeliselt ning seda väga nutikalt ära kasutatud skulptuuripargi paigutamiseks, ilma ohuta tõsta "Leninid" liiga tähtsale kohale. Mõeldud on ka viidasüsteemile.

ILUSAM KUI EILE - OSTUPREEMIA

Üks väheseid töid võistlusel, mis on klassikalisele viilkatusega lahendusele täiesti teistmoodi võimalusi otsinud ja seda väga omanäoliselt ning kaasaegsest arhitektuurimõttest tulenevalt mõtestanud. Leidlik viilkatuse interpreteerimine ja lahenduse selgitus diagrammidel.

Filmimuuseumile sobib selline lähenemine väga hästi, filmi sümbboolikale on suudetud anda dünaamika, mis annab edasi ka filmilindi liikumist. "Irvakil" tahukad suhestuvad ümbritseva loodusega paremini ning ühtlasi annavad huvitavaid võimalusi siseruumi kujundamiseks huvitavate üleminekutega. Hoidlaruumidele pakutud lahendus aga ei sobi muuseumile ning võistlustingimustega läheb tugevalt vastuollu kahe hoone ühendamise, mis ei ole muuseumi funktsionaalsetel kaalutlustel ja etapiviisilise ehitamise võimalust arvestades mõeldav.

Välialad on väga põhjalikult lahti kirjutatud ning siin leidub väga toredaid ideid - skulptuuride aia mahuline idee, mänguväljak, ajutise paviljoni idee jne. Sümpaatne, et maastikule on mõeldud kolmemõõtmeliselt. Põhjaliku interaktiivse poole ja puutetundlike arvutilahenduste teostamine ja toimivus vabas õhus on seevastu kaheldav. Tervikkontseptsiooni ja kontekstiga läheb vastuollu klaaskupli idee.

RIBBON II - OSTUPREEMIA

Ideekavand kerkib teiste tööde hulgas esile täiesti teistsuguse arhitektuurse käsitluse ja intrigeeriva maastikustruktuuriga. Tugeva iseloomuga omanäolist välisruumi loov arhitektuurne printsiip on tuntav, kuid antud kontekstis mõjub liiga monumentaalse ja kivisena, puudu jääb muuseumi poolt oodatud inimsõbralikust iseloomust. "Lintide" kasutamine on väga nutikas planeerimisvõte, mis võimaldab väga lihtsalt tekitada erinevaid tsoone ja organiseerida maastikku väga erinevalt, kuid ei seostu väga hästi muuseumile omase ühe peapääsuga. Puuduseks võib olla keskse koonduva ala puudumine, kuigi tugev struktuur ei lase osadel ka laiali valguda. Maastikulahendus on raskepärane ja kogu hoonetevahelist ala "ribastav". Puuduseks skulptuuride hajutamine üle kogu maa-ala. Positiivne, et hoone ja seega kogu ala on veidi avatud ja suhtleb ka klindipoolse küljega. Plaanilahendus on toimiv, siseruum on põnev ja väga filmilik, kuid selline lahendus sobib vaid filmimuuseumile, mitte aga fondihoidlale. Juurdepääs Pirita tee 32 krundilt ja parkla lossi taga ei vasta võistlustingimustele.

Žürii kommentaarid premeerimata ideekavanditele:

AJATAHUD

Vastab Tallinna Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele. Väli alade lahendus piirdub kontseptuaalse ideega, selgemat lahendust pakkumata. Toreda mõttena pakutakse treppi Memoriaali juurest üles.

AJA VÕIT

Puudub nõutud makett!

Asendi plaaniline lahendus sümpaatne ja terviklik. Krundi tsoonideks jaotamine mõistlik ja asjakohane. Väikevormide lahendus rõhutatult eristuv ja modernistlik. Kaheldav on vaatesilla lahendus nõukogudeaegsete skulptuuride tsoonis. Sümpaatne pargi kontseptsioon, kus mängitud AJA-loomuuseumi ja AJA sõnadega, saavutades päris kena seose antud kultuuriasutuse sisuliste võimalustega.

Majade asetus loogiline ja vabaõhu lava asukoht hea, kuid viimase arhitektuurne lahendus kaheldav. Majade üldkuju sümpaatne, kuid katusemaastike lahendus ei ole eriti veenev. Kahtlusi tekitab ka masiivse katusemaastiku ja klaaspindade vahekord. Ka ekspositsiooniruumides on klaaspinda liiga palju.

Plaanilahendused üldiselt head - filmimuuseumi sissepääsusõlm pisut kitsas ja hoidlahoone plaanilahenduses liiga palju ebaotstarbekalt kitsaid nurgatsoone. Katusekorruse ekspositsiooniruumi logistika hea. Pääslahoone lahendus hea. Krundist väljas oleva sissepääsu panduse ettenägemine huvitav, kuid otstarbekus küsitav, klindile vaatamise platvorm tervitatav.

DESERTO ROSSO

Arhitektuurne idee on selgelt ja jõuliselt esindatud ning platoo idee on huvitav. Samas väga suletud süsteem ja filmimuuseumi sisu mõneti ignoreeriv süsteem, mis lõikab uue osa ümbritsevast ära, ta ei suhestu ei maastiku ega olemasoleva kompleksiga. Pidulik trepp viib suurele platoole, kus ei ole midagi peale hakata, sest hoonemahud on oma olemuselt kinnised karbid. Filmimuuseum võiks olla selgemini loetav ja avatuma olemusega. Funktsionaalses mõttes tekitab raskusi suur kasutamata õhuruum mõlemal hoonel. Huvitav materjalikasutus - gabionid ja mustad plekktahtlid. Pääslahoone on huvitavalt lahendatud. Väli alade lahendus on minimalistlik. Võistlustingimustega läheb tugevalt vastuollu kahe hoone ühendamine (ruumis üksteise peal), mis ei ole muuseumi funktsionaalsetel kaalutlustel ja etapiviisilise ehitamise võimalust arvestades mõeldav.

KAADER

Töö kaldub kõrvale muinsuskaitse eritingimustega määratud rangest vormist ja asukohast, kuid vastab võistlusülesandega antud eesmärgile pakkuda alternatiivseid mahulisi lahendusi, lahendades filmimuuseumi hoone maastikusse sulanduva vormina, mis ei konkureeri lossi ja muude hoonetega. Žürii leiab, et maastik ei toeta filmimuuseumi maa alla viimise loogikat. Nõukogudeaegsete skulptuuride tõstmine filmimuuseumi katusele toob need liiga keskele ja tähtsale positsioonile ja ei vasta ajaloomuuseumi soovile ega haaku ka filmimuuseumi kontseptsiooniga. Filmimuuseumi viimine maa alla kõrgusmärgini -5.60 on küsitav. Osa hoidlast on kavandatud maa alla, mis polnud lubatud. Ruumide kogunetopinnad ületavad eeldatud suurust. Väli ala osadele on pakutud asukohad, kuid nende täpsem ruumiline lahendus jääb pealiskaudseks ega anna projektist ettekujutust.

KARUJAHT PÄRNUMAAL

Vastab Tallinna Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele, kuid arhitektuurne lahendus jääb liiga ilmetuks. Kõverad seinad ei ole hoidla

eesmärgile vastavad. Väliala lahendus jääb pinnapealseks, haljastuse arvestamine asendiplaanil ei ole arusaadav. Pääslahoone on leidlikult lahendatud.

MÄLU MÄNG

Hoidla ja filmimuuseumi etappides ehitamine on kaheldav, sest ruumid asuvad üksteise peal. Filmimuuseumi fassaadimaterjal - kroomitud plekk - on küsitav. Hoidlal on hea - kompaktne ja loogiline - plaanilahendus. Väliasad suhteliselt põhjalikult, kuid veidi formaalselt lahendatud.

MÜÜR

Arhitektuurselt tagasihoidlik, aga suhteliselt elegantne lahendus. Filmimuuseumi sissepääsu/kinosaali konsoolse lahenduse konstruktiivne mõistlikkus vajaks paremat põhjendamist. Asendiplaaniline lahendus on pinnapealne, ei teki ühtset tervikut, kuid väliasad osas on toredaid ideid. Hea idee on katuseterrass pääslahoone peal. Plaanid sisaldavad mõningaid ülemääraseid, ruumiprogrammis ette nägemata ruume.

SERGEI JA NIKOLAI

Uute hoonete (pääsla, filmimuuseum, laohooned) arhitektuurne lahendus on miljöösse sobilik, kuid filmimuuseumil puudub vajalik esinduslikkus, meenutades pigem kinnisvaraarendust kui muuseumi. Hoidla on lahendatud kahe eraldi hoonena, mis on funktsionaalselt kaheldav ning ei vasta Tallinna Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele. Väliala lahendus jääb pinnapealseks.

SUHKRUMÄGI

Ideekavandi aluseks on lähenemine, kus eristatakse selgelt ajaloolisest kompleksist ja soovitakse tekitada pigem maastik kui maja, et mitte konkureerida lossi ja muude hoonetega, kuid lahendus jääb liiga formaalseks. Maastikuline lahendus ei lähtu olemasolevast kontekstist, tekitades täiesti uue maastikutüübi, mis ei ole sellele kohale iseloomulik ja jääb seetõttu võõrkehaks. Raskendatud on projekti etapiviisiline elluviimine (hoidla või filmimuuseumi ehituse edasilükkumine võib jätta kompleksist poolelijäänud mulje). Kõrge klaasfassaad ei ole hoone hoidlafunktsiooniga vastavuses. Plaanilahenduses leidub ülemäärast ruumi. Lahendus on loobunud väravahoonest, mis ei ole muuseumile vastuvõetav. Pargilahendus ilusti läbi töötatud.

VAOD

Ideekavand vastab Tallinna Kultuuriväärtuste ameti poolt kooskõlastatud detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustele, kuid on muus osas pealiskaudne. Arusaamatuks jääb isegi hoonete fassaadimaterjal. Plaanilahenduses on mitmeid küsitavusi. Väliala osade asukohad on asendiplaanil küll tähistatud, kuid neile pole pakutud täpsemat lahendust. Töö ei anna piisavat ettekujutust väliasad projekt lahenduse kohta.

/Allkirjastatud digitaalselt/